MERAKET

Sayı: 36 / Aralık 2018

DİKEY ORMANLAR

SANATIN BAŞKENTİ
VİYANA

KRİSTAL KARS

MERAKET

BU SAYIDA

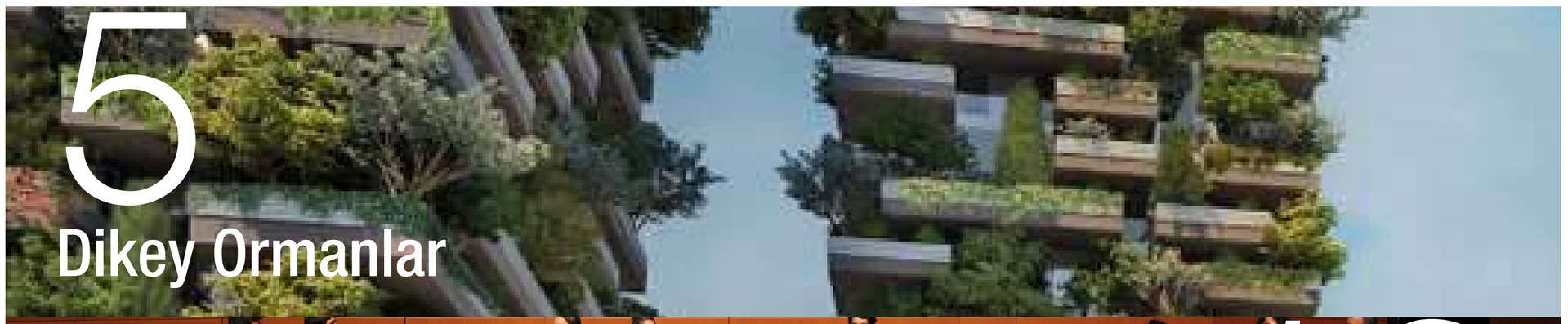

5
Dikey Ormanlar

13
Çok Sesli İstanbul

21
Sanatın Başkenti: Viyana

29
Kamera Arkası: Dikkat! Arıza

36
Ekoturizm

46
Kristal Kars

EDİTÖRDEN

Azade Aslan

Yeniden merhaba,

Yeni bir yıla ihtiyaç var mı tartışılır; ama yenilenmeye hepimizin her an ihtiyacı var. Takvimleri 365 günde bir değiştirmek, belki bunu hatırlamak için iyi bir vesile.

Yenilenmenin en iyi yolu merak etmek. Merak araştırmayı, araştırma öğrenmeyi getiriyor çünkü. Ve öğrendiğimiz her yeni şey, yaşamımıza yeni bir pencere açıyor. Hatta kimileri bize, köklü değişikliklere neden olacak bir ilham veriyor.

Merak Et ekibi olarak biz de merak yaratmak, merak doyurmak ve ufak fikirler, ilhamlar vermek üzere oluşturduk yine yeni sayımızı. Aralık sayımızda, doğuda karlar altındaki Kars'tan batıda sanatın başkenti Viyana'ya uzanacağız. Ekoturizm kavramını masaya yatırıp, dikey ormanların ekolojiyle bağını sorgulayacağız. İstanbul'un harmoni içinde birbirine karışan seslerine kulak verip hayatı yolda geçen bir çekim ekibinin arıza kayıtlarını inceleyeceğiz.

Kısacası belki merak ettiğiniz, belki de okuduktan sonra merak duyacağınız birçok konu ve coğrafya arasında seyrüsefer yapacağız.

Meraklarınızı bizimle paylaşmak isterseniz, yazı ve fotoğraflarınızı dergi@sarkuteri.com.tr adresine yollamayı unutmayın!

Birlikte, merak dolu yepyeni senelere...

KÜNYE

YAYIN KURULU:
MURAT TOY, VEDAT ATASOY,
KEREM EMRE BERK, YILDIZ KÖSE
EDİTÖR:
AZADE ASLAN
GRAFİK TASARIM:
EVREN BERK

MERAKET

Sarkuteri PRODÜKSİYON

ADRES: GÜMÜŞSUYU MAHALLESİ OSMANLI SOKAK NO 18/6 TAKSİM BEYOĞLU İSTANBUL
TELEFON: 0212 293 50 43 **FAKS**: 0212 293 50 21
WEB SİTESİ: www.sarkuteri.com.tr
/sarkuteriproduksiyon

Türkiye'nin ilk klasik müzik ve performans sanatları kanalı çok yakında yayında !

BİS

www.bistv.com.tr

@bistvcomtr bistv.com.tr

App Store'dan İndirin

Google Play 'DEN ALIN

DİKEY ORMANLAR

Yazı: Cihan Erdönmez
Fotoğraflar: Arşiv

Son dönemde yeni bir mimari akım olarak öne çıkan dikey ormanlar, büyük şehirlerin kurtuluş reçetesi mi, yoksa bir deli kuyuya taş mı attı?

İnsanlar yaşamak için her geçen gün daha fazla oranda kentleri tercih ediyor. 2016 yılı rakamlarıyla dünya nüfusunun % 54'ünden fazlası kentlerde yaşıyor (bu oran dört milyarın üzerinde bir nüfusa karşılık geliyor). Diğer yandan, kentlerdeki yıllık nüfus artış hızı hâlâ % 2'nin üzerinde. Bu trendden elbette Türkiye de payını alıyor. Ülke genelinde kent nüfusu 1960 yılında yalnızca 8 milyon 500 bin civarındayken, bugün 60 milyon eşiğine yaklaşmış durumda.

Kentlerin nüfusu arttıkça yayıldıkları alanlar da artmak zorunda. Artan nüfus, aynı zamanda yeni konut, yeni iş yeri, yeni okul, yeni hastane, yeni yol, yeni havaalanı demek.

İyi de, bu yeni tesisler, yeni konutlar nereye yapılacak? Çok basit bir şekilde, bir kent büyürken etrafında ne varsa ondan bir şeyler çalar. Orman varsa ormandan, otlak varsa otlaktan, tarım alanı varsa tarım alanından ve hatta deniz varsa denizden. Başka bir yolu yok mu bu işin? Var elbette! Ne mi o seçenek? Kentleri yatay olarak değil, dikey olarak büyütmek.

İstanbul gibi metropollerde ardı arkası kesilmeyen “tower”lar belki de bu seçeneğin bir yansıması. Evet, bu “tower”lar kentin yatay olarak büyüyüp etrafındaki ormanları, otlakları, dağları, tarım alanlarını, nehirleri, denizleri yutmasından daha iyidir belki de, her gün yeni bir tanesinin bir yerlerden yükselmeye başladığını gördüğümüz bu “tower”ların kentin dokusuna, tarihine, ruhuna, kültürüne, doğasına, sözün kısası yüzyılların süzgecinden arınıp gelmiş güzel olan ne varsa hepsine “tavır” koyduğunu da akıldan çıkarmamak gerekiyor.

İnsanoğlunun, büyüyen ve büyürken doğayı yok eden kentler ile devasa görünümleriyle yine doğanın kalbine saplanmış kılıçlar gibi görünen ürkütücü yükseklikte binalar arasında sıkışıp kalması ne acı! Belki de bundandır, son zamanlarda mimarlar bu ürkütücü binaları biraz daha hoş göstermek için arayış içerisine girdiler. Yüksekliklerine ek olarak çoğunlukla cam kaplı dış cepheleri ile bu dünyayla hiç ilgisi olmayan, uzaydan yere düşüp saplandığı yerde kalmış bir nesne gibi görünen bu yapılara isim vermekte bile zorlanan ve “tower” ile “kule” arasında gidip gelen çağımız kültürü, heybesinden yeni bir sürpriz çıkarıp “dikey orman”ları armağan etti şimdi de bizlere.

www.stefanoboeriarchitetti.net/it/portfolios/bosco-verticale/ adresinden alınmıştır.

Bu müthiş pazarlama taktiğinin mucidi İtalyan bir mimar olan Stefano Boeri. Milano'nun kalabalık bölgelerinden biri olan Isola mahallesine kondurduğu biri 110 diğeri 76 metre yüksekliğindeki iki kuleye bu ismi, daha doğrusu bu ismin İtalyanca karşılığı olan "Bosco Verticale"yi verdi. Doğal olarak kuleler yalnızca isimleriyle orman çağrışımı yaptırmıyor. Kulelerin dış cephelerinde yer alan balkon ve teraslarda yaratılan toprak alanlara, resmi internet sitesindeki verilere göre 800 ağaç, 4 bin 500 çalı ve 15 bin civarında süs bitkisi dikilmiş. Dışarıdan bakıldığında, askeri yöntemlerle ve bitkiler kullanılarak kötü bir şekilde kamufle edilmiş yüksek bir bina olarak görünen dikey ormanlar, bir miktar yeşillik hissi vermiyor değil.

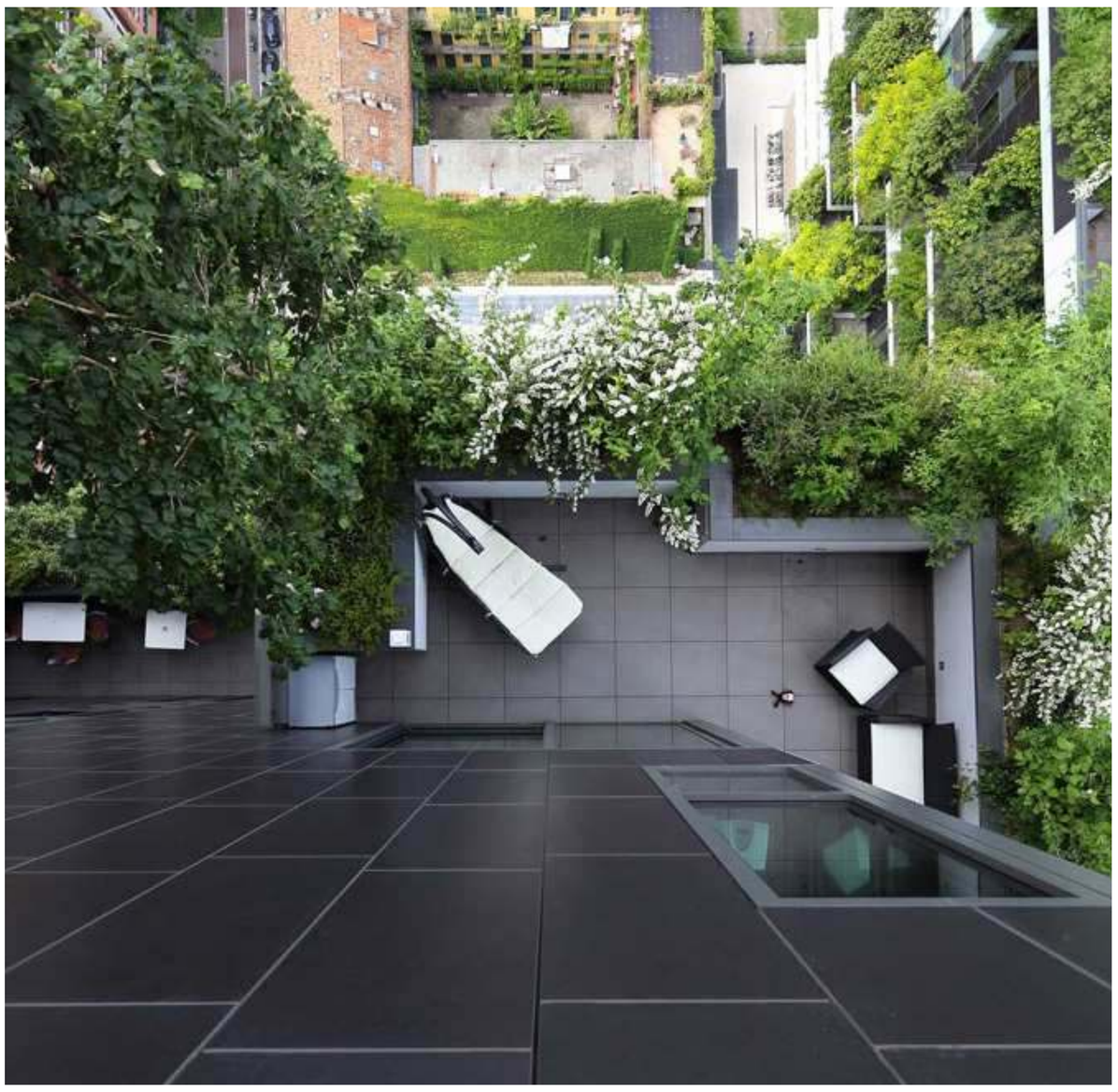

Günümüzde yeni bir şey çıkmayagörsün, dünya geneline yayılması an meselesi. Dikey orman adı verilen bu yapılar için dünyanın dört bir yanında ardı ardına düğmelere basıldı. Çin'in Nanjing kentinde, yine İtalyan mimar Stefano Boeri imzası taşıyan ve yaklaşık olarak biri 200 diğeri 100 metre yüksekliğinde iki dikey ormanın 2018 yılında bitirilmesi planlanıyor. Nanjing kulelerinde 1000 ağaç ve 2500 civarında çalının yer alması, 23 farklı yerel bitki türünün kullanılması planlanıyor.

Çinliler Boeri'yi çok sevmiş olmalılar ki dünyadaki ilk "dikey orman kenti"ni de ona planlatmışlar. Liuzhou kentinden geçen Liujiang nehri kenarındaki 1 km'lik hat boyunca yapılan, yaklaşık 30 bin kişiye ev sahipliği yapacak olan kentte ofisler, daireler, okullar, oteller yer alacak. 2020 yılında bitirilmesi planlanan proje kapsamında 40 bin ağaç ve 1 milyon civarında değişik bitkinin kullanılacağı açıklanıyor.

www.stefanoboeriarchitetti.net/en/portfolios/liuzhou-forest-city/ adresinden alınmıştır.

Stefano Boeri'nin yarattığı dikey orman çılgınlığı kısa sürede Hollanda'ya da sıçradı. Utrceht kentinin yeni gelişen bölgelerinden biri olan Jaarbeursboulevard'da 2019 yılında yapımına başlanacak olan Hawthorn Tower, 90 metre yüksekliğinde olacak. 2022 yılında bitirilmesi planlanan kulede 360'ı ağaç, 9 bin 640'ı çalı ve çiçek formunda olmak üzere toplam 10 bin bitki kullanılacağı bildiriliyor. Bilin bakalım bu projenin mimarı kim? Elbette Stefano Boeri!

Vincent Callebaut Architectures tarafından Brüksel'de yapımı planlanan ve 100'er metrelik üç kuleden meydana gelen Tour&Taxis ile yine aynı mimarlık şirketi tarafından Tayvan'da yapımı planlanan Tao Zhu Yin Yuan Tower, dikey orman çılgınlığının diğer halkalarını oluşturuyor. Peki, sizce ülkemiz bu akımın peşine takılmakta zaman kaybetmiş midir? Elbette, hayır! Kağıthane sınırlarında dikey orman projesiyle yükselen 17 katlı bir binanın ilk ağacının dikimin yapıldığına ilişkin haberler yaz aylarında gazetelerin sayfalarını süslemişti. Projenin internet sayfasında verilen bilgiye göre, bu binada da 900'ü ağaç olmak üzere 25 bin bitki yer alacakmış.

Dikey ormanlar bütünüyle bir kandırmaca mı?

Hayır! Her şey bir yana, her bitkinin fotosentez yoluyla havadaki CO2'yi alıp oksijene dönüştürdüğünü biliyoruz. Sırf bu bile dikey orman adı verilen binalara dikilecek ve yaşaması sağlanacak her bitkinin hem havadaki oksijen miktarını artırmak hem de sera gazlarının en başta geleni olan CO2'yi azaltmak açısından yararı dokunacağının açık kanıtı. Diğer yandan, bu bitkilerin havadaki toz ve partikülleri tutarak hava kalitesini iyileştirmek yönünde bir etkisinin olacağını da göz ardı edemeyiz.

Dikey ormanlardaki bitkilerin yararları bunlarla da sınırlı değil. Havadaki nem oranını artırmak, bazı kuş ve böcek türleri için yaşam ortamı oluşturmak yoluyla biyolojik çeşitliliğe katkı yapmak, son derece çirkin görünen yüksek binaların estetik açıdan biraz daha kabullenilebilir duruma gelmesini sağlamak, bitkilerin yarattığı mikro klima etkisi nedeniyle kışın daha az ısınma, yazın da daha az serinleme amaçlı enerji tüketimi sonucunu doğurmak gibi başkaca yararları da aşikar.

Ne var ki, madalyonun bir de öbür yüzü var. Öbür yüzün bana göre ilk sıkıntısı bu binalara verilen adla başlıyor. Bir mimari esere “orman” adı vermek bu kadar kolay olmamalı. Orman dediğimiz doğa parçaları, bünyesinde yalnızca bitkiler değil binlerce tür canlıyla birlikte toprak, su ve mikroorganizmalardan meydana gelen bir yaşam birlikteliği; bir ekosistem. Ormanı orman yapan, bu ekosistemi kendi haline bıraktığımızda milyonlarca yıl boyunca varlığını sürdürebilecek denge ve enerjiyi bünyesinde barındırması. Dikey orman denilen bu binaları kendi haline bırakın; diyelim ki iki hafta bitkileri sulamayın, bakalım ne olacak? Ayrıca, bu tuhaf binalara “orman” adının verilmesi, gerçek ormanlardan iyice kopmuş büyük kentlerde izole bir şekilde yetişen yeni nesillerde, ormanın böyle bir şey olduğu gibi yanlış bir algının oluşmasına yol açmayacak mı dersiniz?

Öbür taraftan, bir şekilde tahrip edilen, yok edilen ormanların yerine, “ama iki kat fazla ağaç diktik,” gibi bilimsel anlamda hiçbir tabanı olmayan açıklamaların en yetkili ağızlardan yapıldığı bir dönemde, “Canım ne olmuş yani üç beş ağaç kesiliyor diye? Artık binalar bile orman. Gerçek ormanlar olmasa ne olur?” gibi akıl durgunluğuna yol açacak cümlelerin kurulmasına yol açmak gibi bir yan etkiyi de aklımızın bir kenarında tutmak gerekir.

Bunlar bir yana, dikey orman denilen binaların işlevsel olarak sürdürülebilirlikleri de ayrı bir sorgulama konusu. Zira bizler doğada bitkilerin nasıl hayatta kaldıklarıyla pek ilgilenmeyiz. Yahut bizler doğada yaşamayı başaran bitkileri bilir, bir şekilde elenip gidenleri çok da dikkate almayız. Oysa toprağa düşen bitki tohumlarının büyük çoğunluğu çimlenme şansı bile bulamazken, çimlenip fidan haline gelenlerin çok büyük bir bölümü de vahşi rekabette altta kalır ve ölürler. Bitkiler yaşamak için toprağa, ışığa, suya ihtiyaç duyarlar. Kendi doğal koşullarında yetişmeyen bitkiler ise sağlıklı olabilmek için gübrelenmek, böcek ve mantar zararlarına karşı ilaçlanmak isterler. Dikey orman denilen binalarda saksılar oluşturup bitkileri dikmek işin kolay kısmıdır. Sulama ve gübreleme çözümleri, sulama için harcanacak suyun temin yöntemi, gübre ve ilaçlardaki kimyasalların sağlık üzerindeki etkileri, ideal boyutların dışına çıkan bitkilerin budanması, ölen bitkilerin yerlerine yenilerinin dikilmesi gibi pek çok bütünleşik sorunun nasıl çözülebileceğine ilişkin yanıtları bu aşamada bilemiyoruz. Dikey ormanlar bu sorunların kalıcı olarak ortaya çıkıp sürdürülebilirlik sorunları yaratacağı yaşa henüz gelmedi. Tabir yerindeyse dikey ormanlar için henüz cicim ayları. O nedenle biraz daha bekleyip görmekte yarar var.

Dikey orman fikri yeni bir mimari akım, yeni bir gayrimenkul pazarlama yöntemi olabilir ve bu açıdan başarılı da bulunabilir. Dikey ormanlara dikilen bitkiler topluma pek çok faydalar da sağlar. Bunu inkar etmek imkansız. Ancak üç beş bitkiyi yan yana görünce orman deme alışkanlığımızdan bir an önce vazgeçmemiz, ağaca takılıp ormanı gözden kaçırma hastalığımızı yenmemiz gerekiyor artık. Ayrıca dikey orman adı verilen binalarda gelecekte ne tür sorunlar ortaya çıkacağını henüz öngöremiyor olabiliriz.

Bana sorarsanız, ister sorun çıksın ister çıkmasın, bırakalım ormanlar orman olarak kalsın, binalar da bina. Siz ne dersiniz?

ÇOKSESLİ İSTANBUL

Yazı: Yazı: Ayşe Irmak Şen
Fotoğraflar: Arşiv

Her hafta en az bir kez buluşan,
birlikte şarkı söylemeye can atan
yüzlerce heyecanlı yürek...
Koroların sihirli dünyasına hoş geldiniz!

Etno-müzikologlara göre, çoksesli şarkı söylemek, tek seslilikten çok daha eskilere dayanıyor. İnsanların ne zaman ve neden beraber şarkı söylemeye başladığı sorusunun cevabı, savaştan önce motivasyon bulmak, karşı cinsi etkilemek gibi temel duygularda yatıyor. Zaman içinde, insanların anlam ve amaç olarak beraber şarkı söyleme motivasyonları geliştikçe, koro türleri de çeşitlendi. Eski geleneklere bağlı kilise koroları ve klasik müzik koroları korunurken pop, rock, jazz ve korolar için düzenlenmiş halk şarkıları söyleyen korolar da öne çıkmaya başladı. Bugün de bazı korolar şarkı seçimlerini tek yönlü yapsa da bazıları birkaç türden şarkılar içeren repertuvarlarıyla karşımıza çıkıyor.

Bir araştırmaya göre, Avrupa kıtasında nüfusun yüzde 5'i bir koroya üye ve bu sayı son yıllarda giderek artıyor. İstanbul'da da çoksesli koro kültürü gün geçtikçe gelişiyor.

Günümüzde, bir yandan şarkı söylemeyi herkes için gündelik hayatın bir parçası, bir kendini ifade etme biçimi olarak gören bakıştan, şarkı söylemenin sadece profesyonel ve eğitimli "şarkıcıların" işi olduğunu düşünen bakışa doğru ilerliyoruz. Fakat korolar söz konusu olduğunda bu ayrım belirsizleşiyor. Devlet Çoksesli Korosu, TRT Ankara Radyosu Çoksesli Korosu gibi profesyonel koroların bu kültürün gelişimindeki büyük rolü ile İstanbul'daki amatör koroların oluşmaya başlaması ve İstanbul'daki koro kültürünün giderek artması arasında yakın bir ilişki var.

90'lı yılların başında, Boğaziçi Üniversitesi Müzik Kulübü'nün girişimlerinin sonucu kurulan korolarla, Güzel Sanatlar Fakültesi bulunmayan üniversitelerde dahi üniversite koroları oluşmaya başlamıştı. Öğrenciler yoğun ders yüklerinden başlarını kaldırıp rahatlamanın yolunu haftada birkaç kez yapılan, en az iki saatlik koro provalarında bulmaya alıştı. Bu kültürle mezun olanlarınsa korolar adına bir şeyler yapmaya devam etmesi sürpriz olmadı. Amatör olarak başlayan uğraş çoktan ustalaşmaya başlamıştı. Daha önce kurulan koroların dünya çapında tanınırlığını, amatör olarak kurulan korolar da kazanmaya başladı. Boğaziçi Üniversitesi Müzik Kulübü Caz Korosu, 2010 yılında Dünya Koro Olimpiyatları'nda ikinci oldu. Son olarak Rezonans, Mayıs ayı başında, prestijli Cork International Fleischmann Trophy yarışmasında, dünyanın önde gelen koroları arasından sıyrılarak ikinci oldu.

Peki bir koroda söylemek için ne gerekiyor? Güzel sesli olmak şart mı? Aslında cevap hayır. Her ne kadar sıradışı bir ses rengine sahip koro üyesinin solo performansı konserleri taçlandırsa da, o güzel parçaları oluşturan sesleri, şarkı söylemeye ilgisi olan, müzik kulağı olan herkes çıkartabilir. “Ekip ruhu” kavramı, bir futbol takımı, bir çekim ekibi ya da bir şirketi anlatılırken sık duyduğumuz bir ifade. Korolarsa bu kavramı en güzel şekilde açıklayan örneklerden. Korolar ancak her koristin, her üyeyi dinlemesiyle güzel şarkı söyleyebilir ve koroların tek üyesinin dahi yokluğu söylenen şarkının güzelliğini azaltabilir. Bir koroyu koro yapan şey provalardır. Koro üyeleri seslerini ne kadar bir araya getirir, tanıştırır, seslerini ne kadar beraber dans ettirmeye alıştırırlarsa, bir koro o kadar güzelleşir.

Bir gün sokakta yürürken şarkı sesleri duyarsanız, bu sefer daha dikkatli dinleyin. Belki bu şarkıyı bir sanat evinde veya bir okul dersliğinde prova yapan bir grup hevesli insan söylüyordur. Eğer öyleyse gideceğiniz yere 10 dakika gecikmeniz bu ziyafetin tadına değecektir. Kim bilir, belki o gün siz de bir koroya katılmaya karar verirsiniz!

Gülsen Yavuzkal

Müzik hayatıma, güzel sesli şarkılarıyla beni büyüten annemim karnında başladığımı düşünüyorum. Çocukluk dönemimde mandolin, piyano ve koro eğitimi aldım. Sanatın değişik dallarına ilgi duymama rağmen müzik, özellikle çoksesli koro müziği ‘’tutku” olarak yaşamımda önemli bir yer kapladı. Bu konuda yurtdışı çalışmalarına önem verdim ve aldığım eğitimleri, ülkemde olabilirliği oranında uyguladım. Müziğin insanları birleştiren bir gücü olduğunu her zaman kabul ettim ve önemsedim. 2002 Kasım ayından beri Borusan Kültür ve Sanat sosyal sorumluluk proJeleri kapsamında; Galata, Beyoğlu, Cihangir ve de göç çocuklarıyla koro eğitimi yapmaktayım. Borusan Çocuk koromuz, Borusan İstanbul Filarmoni Orkestrası’nın sezon konserleri kapsamında şef Sascha Goetzel ve Gürer Aykal yönetiminde, İstanbul Devlet Opera ve Balesi Korosu, TC Kültür ve Turizm Bakanlığı Devlet Çoksesli Korosu, Slovakya Filarmoni Korosu ve Santa Cecilia Akademisi Korosu ile değişik konserlerde sahne aldı… Ayrıca Borusan Çocuk koromuz ile çeşitli mekan, festival ve projelerde uluslararası ve ulusal sayısız konserler yaptık.

“Galata Çocuklarından Carmen’e” başlıklı bir belgesel çalışması içindeyiz. Tüm bu keyifli çalışmalar içinde o kadar çok anımız var ki… Çanakkale 100. Yıl Anma Programları’nda şehitlerimiz için uluslarası protokole “Savaşan Ülkelerin Çocuklarıyla” yaptığımız konserde Prens Charles’ın gözyaşları ve alkışları unutamadığım anılardan sadece bir tanesi.

Tüm bu çalışmaların yanısıra, 2002 yılında Koral İstanbul korosunu kurdum. Koral İstanbul Korosu, İstanbul’un kültürel dokusunun çoksesli bir yansımasıdır. Çok kişi, çok renkli ancak tek bir vücut. Paylaşan, yardımlaşan, saygılı, sanata önem veren , koristine ve dinleyicisine çoksesli müziği sevdiren, yansıtan ve kucaklaşan bir mozaik grup... Felsefesi: Renk- dil- din- cinsiyet ayrımı yapmadan çoksesli koro müziği yapmak.

Eflatun’un söylediği gibi “koroda şarkı söylemek ömür boyu sürmelidir”. Ben de diyorum ki, şarkı söylemek sağlıktır, enerjidir, mutluluktur. Herkes şarkı söylemelidir...

Gülayşe Koçak

İlkokulu okuduğum Kopenhag'da müzik dersinde basit kanonlar söylerdik; bundan büyük zevk alırdım. Çoksesli korolarda ise ilk kez Almanya'daki ortaokul yıllarımda söylemeye başladım: İki koroya gidiyordum; biri bir kilisenin korosu, diğeri belediye korosu. Çoksesli bir koroda da siz kendi "parti"nizi (ben sopranoyum) söylerken, tıpkı bir orkestradaki çalgıcılar gibi, diğer "parti"lerin seslerini de hem aktif olarak dinlemeniz ve onlara (parçanın dinamiklerine uygun olarak) uyum sağlamanız, hem de kendi partinizi seslendirirken diğer sesler nedeniyle kafanızın karışmaması gerekiyor. Bunun sonucunda ortaya çıkan uyum, seslerin o dalga dalga iç içe geçerek akması, bana mucizevi geliyor! Düşünün ki müzik aletlerinin çoğunda, çalgıcıların istedikleri notaya / sese ulaşmasına yardımcı olacak ya tuşlar, ya teller, ya perdeler vardır. Buna karşılık herhangi bir koroda bir grup insanın, ortada hiç tuş, perde vs olmamasına rağmen sadece önlerindeki kâğıttaki notalara bakarak ciğerlerinden fırlattıkları havayla ağızlarından aynı notayı, aynı volümde çıkartabilmeleri, beni her zaman hayretlere düşürdü ve büyüledi… hatta böyle düşünecek olursak, şarkı söyleyebilmek bile şaşırtıcı değil mi?

Bir grupla birlikte bu şekilde müzik icra etmenin verdiği hazdan dolayı, korolarda söylemekten hiç vazgeçmedim; halen de Burak Onur Erdem yönetimindeki "İstanbul Avrupa Korosu"nda koristim. Dahası, böyle bir koro yönetmenin nasıl bir duygu olabileceğini anlayabilmek amacıyla, emekli olmamla Koro Şefliği Okulu'nda öğrenciliğe başladım; şeflik tahminimden çok daha zormuş! Türkiye'de çoksesli korolar, sanılandan çok daha yaygın; İstanbul'da irili ufaklı onlarca, belki yüzlerce koro var ve başarıları giderek artıyor!

Nidal Aras

Üniversitede okurken çoksesli Anadolu halk şarkıları söyleyen bir korodaydım. Sonra bir süre ara verdim ve şan dersi almaya başladım; ama aklımda hep bir koroda şarkı söylemek düşüncesi vardı. Birlikte şarkı söylemek tek başına söylemekten daha keyifli. Arkadaşlıklar gelişiyor, kolektif bir iş yapıyoruz ve en önemlisi birbirimize güvenmeyi öğreniyoruz. Koroda şarkı söylemenin çok yararlı etkileri olduğunu düşünüyorum. Hem fiziki, (ses için yapılan ısınma egzersizleri gibi) hem psikolojik olarak insanı canlı, dinç ve umutlu tutuyor bence.

2012 yılında bir e-posta aldım. İçerisinde Gürcü Sanat Evi Çok Sesli Gürcü Polifonik Şarkıları atölyesinin başlıyor olduğu yazılıydı. Neden olmasın dedim ve gitmeye karar verdim. Gürcü çoksesli polifonisinin doğal bir yapısı var. Gürcüler zaten yıllardır bu şarkıları iş yaparken, yolda yürürken, düğünlerde çoksesli olarak kendiliğinden söylüyorlar. Şefimizin de şarkıların büyük bir kısmını Gürcü polifonisini temel alarak düzenlemesi ve bu kültürün müziğini yaşatmak için çalışması benim de bu koroya katkıda bulunma hevesimi arttırdı.

Katıldığım bir diğer koro etkinliği de Cep Sahne vokal atölyeleri. İlk gittiğimde tam olarak ne tarz bir atölye olduğunu bilmeden gittim ve şefimizin yine genelde kendi düzenlemeleri olan Anadolu halk şarkıları, dünyadan da çok çeşitli şarkı örneklerinin olduğu oldukça geniş bir repertuvarı olduğunu gördüm. Bu sırada Bahçeşehir Üniversitesi'nde koro şefliği programına başvurdum. Koronun yönetim kısmını öğrenmeye çalışmak, biraz daha profesyonel olmayı, bu işi daha sistematiğe oturtmayı öğrenmeyi gerektiriyor.

Hamdi Tokel

Benim koro yolculuğum, henüz ilkokul 1'de iken müziğe ilgi duyduğumu fark eden müzik öğretmenimin, beni sadece ilkokul 2. sınıftan öğrencilerin yer aldığı koroya dahil etmesiyle başlıyor. O dönem koro, benim için sınıfı yılbaşı için süsleme derdinden bir kaçış olsa da korolardaki varoluşum ortaokulun sonuna kadar devam etti ve okul konserlerine katıldım. Sonrasında üniversite hayatına başlamamla beraber içimdeki koro tutkusu yeniden alevlendi ve Sabancı Üniversitesi Klasik Müzik Korosu ile (sonrasında adı ve kapsamı değişse de) birçok konsere ve festivale katıldım. Birlikte üretme ve şarkı söyleme heyecanımın verdiği aşkla da İstanbul Avrupa Korosu'nda (İAK) yer almaktayım. Aynı zamanda, bu heyecanı benim gibi paylaşan insanlarla birlikte, Koro Kültürü Derneği'nin de içindeyim.

Hem üniversitede hem de İAK'ta gördüğüm bir şey var ki; birçok farklı meslekten ve görüşten insan, bir araya gelip koro olarak ses verebiliyor. Bunun büyülü bir şey olduğunu düşünüyorum ve bugüne kadar korolara katılmamdaki en büyük sır bu aslında. Bu büyünün kaynağına gittikçe; doğru tonlama, metnin anlamı ve parçadaki yeri, vurgular, prova teknikleri gibi bir yığın olgu var ve bunu doğru formülle bir müzik haline getirmek, ciddi bir mühendislik. Bunun yanısıra, bir konuyu odaklanarak ele almak ve konuya ilişkin pratik ve yaratıcı çözümler bulmak için de duyguların estetik bir yolla açığa çıkartılması, çok yararlı. Bu bağlamda; mühendislik ve koro gibi uzaktan bakıldığında bambaşka sanılan iki konunun, aslında birbirinden beslenerek gelişen bir ilişkisi olduğunu düşünüyorum ve korolarda şarkı söyleyen bir mühendis olarak da bundan gurur duyuyorum.

Chromas

Koro müziğine 2015 yılında deneyimli koristler ve şefimiz Başak Doğan liderliğinde başladık. Farklı şehir ve üniversitelerden katılım sağlayan kadromuzla çoksesli ve çok renkli bir ekip ruhu yarattık ve böylece “renkler” anlamına gelen “chromas” isminin bize çok uygun olduğuna karar verdik. Yolculuğumuzda zamanla çoğalarak farklı performans anlayışımızı kazandık. Her performansın o ana özel ve tek olduğuna inanıyoruz ve bu anlayışla salonlara bağlı kalmayıp seyirciyle buluşabildiğimiz her anı ve her yeri konser mekanı olarak değerlendiriyoruz. Performanslarımızda seyircimizi de kadromuza dahil edip doğaçlama yaparak konserlerimizi interaktif çalışmalara çevirmekten ayrıca büyük keyif alıyoruz. Bugüne kadar sayısız konser ve performans ile kendimizi geliştirme fırsatı bulduk ve 60 yıldır her ağustos ayında Fransa’da gerçekleşen Choralies Koro Festivali’ne Türkiye’den kabul edilen ilk koro olma fırsatını yakaladık. 150 katılımcı koro arasından, konser şansı verilen 20 korodan biri de biz olduk. Bu yolda destek arayışlarımız hâlâ devam ediyor.

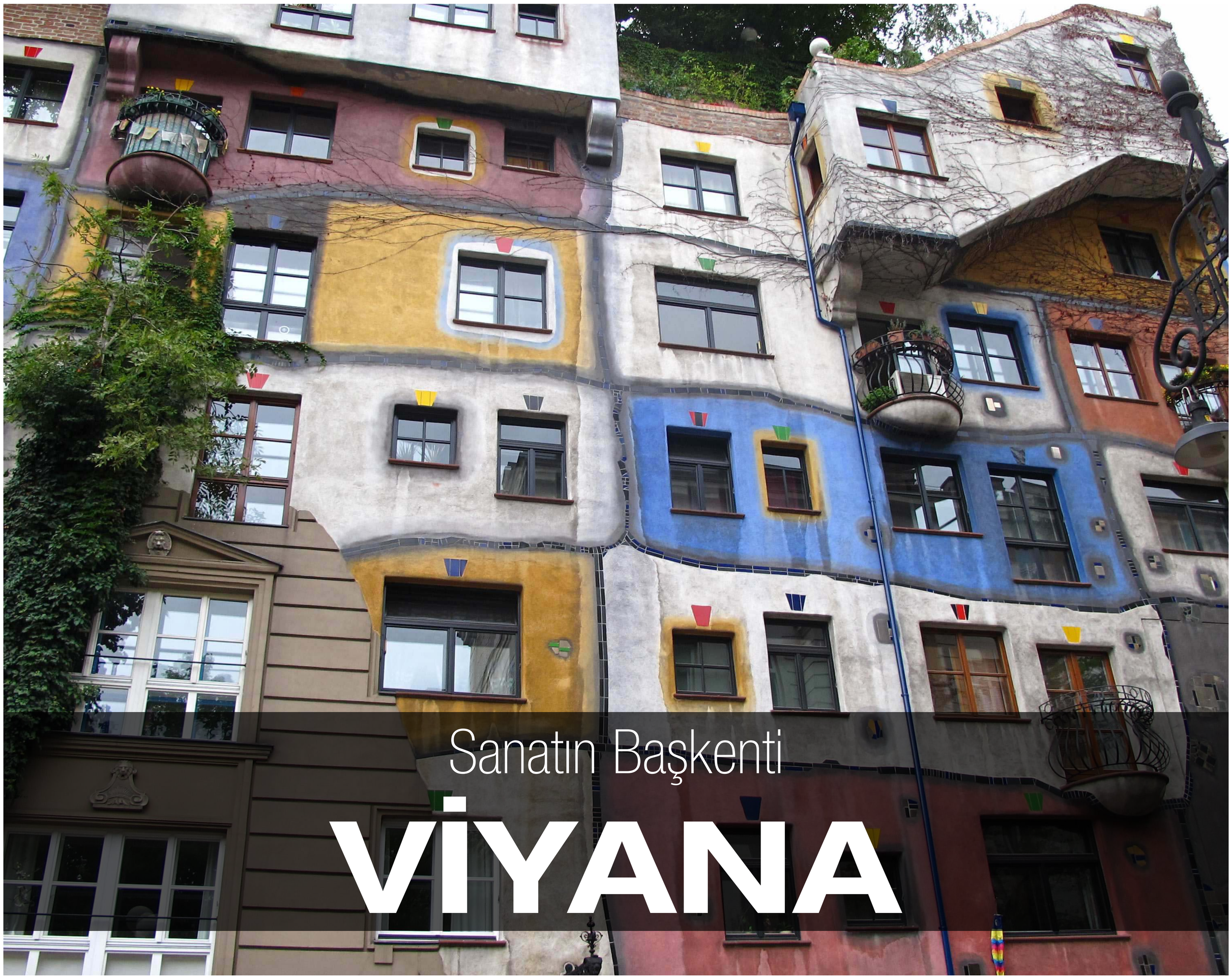

Sanatın Başkenti

VİYANA

Yazı ve Fotoğraflar:
Nazmiye Şeralioğlu

Mozart, “Figaro’nun Düğünü”nü burada besteledi. Freud, bilinçaltına giden yolu bu kentte keşfetti. Geçmişte, Osmanlı kuşatmalarına sahne olan şehir, Dünya Savaşları’nın kara günlerine rağmen asaletini yitirmedi. Burası, mimarinin, resmin, heykelin ve müziğin şehri. Avusturya’nın ve sanatın başkenti: Viyana.

Viyana’nın tarihini, bir tramvayla keşfetmeniz mümkün. Bu şehirde tramvay ağı, son derece gelişmiş durumda. Raylar üzerinde ilerlerken, dört bir yanda, geçmişin izlerine tanıklık edebileceğiniz yapılar karşınıza çıkıveriyor.

Ring Caddesi’ndeki parlamento binası, bunlardan biri. Bu muhteşem yapı, 100 yılı aşkın tarihçesinde farklı parlamenter kurumları ağırlamış. Bina, 1873-1883 yılları arasında, demokrasinin beşiğini kutsamak için Yunan tarzından esinlenen mimar Theophil von Hansen’in tasarımına göre inşa edilmiş. Ana girişte, Yunan düşünürlerin heykelleri sıralanmış. İlk Avusturya Cumhuriyeti, 1918 yılının Ekim ayında burada ilan edilmiş.

Viyana'da müzeler bölgesinde dolaşırken, sanat tarihinin önemli isimlerinin eserleriyle tanışmanın ayrıcalığını yaşıyorsunuz. Özellikle Leopold Müzesi, Viyana'nın modern dönemiyle ilgili önemli ipuçları barındırıyor. Müzede Gustav Klimt, Egon Schiele, Oscar Kokoschka gibi modern Avusturyalı sanatçıların eserleri yer alıyor.

Klimt'in izinden giden, Leopold Müzesi'nin en çok ilgi çeken bir diğer ressamı, ustanın öğrencisi Egon Schiele. Avusturyalı ressam Schiele, "Art Nouveau akımının James Dean"i olarak görülüyor. Karanlık, kötümser, grotesk, kimi zaman pornografik bulunan resimlerinde sürekli ölümü sorgulayan ressam, 1918'de, 28 yaşındayken İspanyol gribi nedeniyle ölünce eserleri dikkat çekmiş, sonraki yıllarda hayatı film ve öykülere konu olmuş.

Gustav Klimt ve Egon Schiele'nin eserlerini görebileceğiniz bir diğer mekansa, Belvedere Sarayı. Osmanlı ordusunu 1683 yılında Viyana kapılarından döndüren Prens Savoy'un, bu zaferin şerefine inşa ettirdiği Barok üslubundaki sarayın balo binasında, Klimt'in başyapıtları yan yana. Ressamın aşkı kutsayan, ünlü "Öpücük" adlı eseri de burada.

Belvedere Sarayı'nın yüksek tavanları, işlemelerle süslü pencereleri ve havuzlu bahçeye bakan salonlarında 14. yüzyıldan 2000'lere kadar farklı dönemlerden pek çok heykel ve resim sergileniyor. Prens Eugene'in yazlık sarayı Belvedere, bölgeye hakim bir konumda.

Schönbrunn Sarayı

Şehrin İmparatorluk döneminden kalan bir diğer yazlık sarayı ise Schönbrunn. Saray, 1683 ile 1713 yılları arasında inşa edilmiş. Bugünkü görünümüyle, sarayın önemli bir bölümü İmparatoriçe Maria Theresa'nın hükümdarlık döneminde tamamlanmış. Saraydaki muhteşem bahçeler de yine bu döneme ait. Schönbrunn Sarayı, Türkçede "Güzel Çeşme Sarayı" anlamına geliyor.

Şehrin kalbi park ve bahçelerde atıyor…

Viyana'da sarayların, tarihi yapıların park ve bahçeleri öylesine göz alıcı ki, kendinizi adım başı çimlerin üzerinde dinlenirken bulabilirsiniz. Gözlerinizi kapadığınızda, yüzyıllar öncesinden, Mozart'tan Beethoven'dan, Schubert'ten, Strauss'tan ezgilerin büyüsüne kapılabilirsiniz. Çünkü Viyana, klasik müziğin beşiği. Klasik müziğin dehaları, ilham kaynaklarını bu şehirde bulmuş, eserlerini bu şehrin sahnelerinde sunmuş, burada şöhrete kavuşmuşlar. Kent, bugün, onların ölümsüzlüklerini kutsuyor. Ünlü klasik müzik bestecilerinin heykelleri, şehrin görkemli park ve bahçelerinde sergileniyor.

Viyana'da müzik, günlük hayatın parçası…

Mozart'ın "Figaro'nun Düğünü" adlı eserini bestelediği ve 1784-1787 yılları arasında yaşadığı evi de, müzikseverlerin uğrak yerlerinden. Salzburg doğumlu besteci, yaşamının önemli bir bölümünü Viyana'da geçirdi, hayata gözlerini bu kentte yumdu. Türklerin Avrupa'da moda olduğu yıllarda, Mehter ritminden esinlenen Mozart, 11 numaralı La Majör Piyano Sonatı'nın 3. bölümünde "Ronda alla Turca" (Türk Marşı)'nı besteledi.

Müzik otoritelerince dünya operasının merkezi olarak kabul edilen Viyana Opera Binası, kapılarını 1869 yılında Mozart'ın "Don Giovanni" adlı eseriyle açtı. Siz de Mozart'ın Viyana'sını adım adım keşfettikten sonra, kendinizi bir Mozart konseriyle ödüllendirebilirsiniz. Viyana'da pek çok farklı mekanda, klasik müzik konseri dinlemenin zevkine varabilirsiniz. Şehirde hemen her gece, bir opera ya da klasik müzik konseri var.

Şehrin tarih yüklü sokaklarında yürürken, sopranoların çınlayan sesleri, salonlardan dışarı yayılıyor. Asırlık orkestraların sesleri, imparatorluk döneminin görkemini yansıtan opera saraylarının akustiğine karışıyor. Müzik şöleni sonrası, Viyana'nın ünlü çikolatalı pastası sachertorte'nin doyumsuz lezzetini keşfetmeye ne dersiniz? Bunun için, Viyana'nın meşhur kraliyet pastanelerinde mola vermek iyi bir fikir. Avusturyalı yazar Stefan Zweig'ın demokrasi kulüpleri olarak nitelediği kraliyet pastaneleri, geçmişten bugüne Viyanalı entellektüellerin buluşma yeri olmuş.

Burada çeşit çeşit pastaların yapımını seyredebilir, belki de misafirleriniz için evde denemek üzere notlar alabilirsiniz.

Viyana'da kahve keyfi…

Viyana, pastasıyla olduğu kadar kahvesiyle de ünlü. Viyana'ya yolunuz düşerse, Café Melange'ın Avusturya Kahvesi'nin tadına bakmadan dönmeyin. Kahve, bu şehirde ayrı bir kültürü simgeliyor. Meşhur Viyana kahvesiyle ilgili bir rivayet de, Türkler hakkında. Anlatılanlara göre, Viyana kuşatmasından çekilen Osmanlılar, kahve çuvallarını burada bırakmış. Kahveye alışan Viyanalılar, zamanla özgün bir kafe ve pastane kültürü geliştirmiş. Burada, şehrin her sokağı, her köşe başı, tarihi kafelere ev sahipliği yapıyor. Çoğunluğu bir asırdan eski olan yüksek tavanlı bu mekanlar, antika mobilyalarıyla, bambaşka bir dönemi anlatıyor. Bunlardan birine oturup bir yandan kitap okurken, bir yandan kahvenin enfes tadına varmak ayrı bir zevk.

Kahve molasının ardından, kendinizi şehrin içinee, kalabalığın ritmine bırakın. Şehri tramvayla gezebileceğiniz gibi, bisikletle de keşfedebilirsiniz. Viyana'da şehrin her yanında geniş bisiklet yolları yer alıyor. Şehir, her yere rahatça ulaşmanız için düşünülmüş, kusursuz bir ulaşım ağına sahip. Tramvay, bisiklet, metro, otobüs… Hepsi, iyi birer alternatif.

Yürümekse, şehri keşfetmek için tercih edebileceğiniz bir başka seçenek. Şehrin planlı yürüyüş yolları, sizi hemen istediğiniz yere ulaştıracak. Graben Meydanı'nda yürüyerek dolaşmak en keyiflisi. Çünkü burası, şehrin alışveriş merkezi.

Viyana'da yürürken, gözünüzü binalardan ayırmayın. Zira her biri, ayrı bir sanat eseri. Naschmarket'in hemen yanıbaşında Art Nouveau'nun önemli temsilcilerinden Viyanalı ünlü mimar Otto Wagner'in tasarladığı muhteşem yapılar sıralanıyor. Bu yapıların duvarları, ilhamını doğadan alan Art Nouveau akımının sergi mekanı adeta. Wagner'in 1898 yılında tasarladığı bu bina, renkli çiçek desenli, sırlı seramiklerle dekore edilmiş.

Yine tasarımı Otto Wagner'e ait yapılardan biri de, 1906 yılında tamamlanan, mermer cepheli Avusturya Posta Binası.

Meydanlardan ara sokaklara, Viyana'da şehir içinde çıktığınız yürüyüşünüze, Prater'de devam edebilirsiniz. Şehri izlemek için, Tuna nehri boyunca uzanan köprülerin yanısıra parkların da keyfine varabilirsiniz. Eskiden imparatorluğun avlağı olarak kullanılan bu topraklar, 1766 yılından beri kent sakinlerini ağırlayan büyük bir park. Şehrin ünlü dönme dolabı da, bu lunapark içinde yer alıyor.

Viyana'yı romantik bir şiir tadında okuyabileceğiniz "Gün Doğmadan" filmi, unutulmaz aşk filmleri listelerinin gediklisi kuşkusuz. Filmin Prater'de yer alan dönme dolap sahneleri ise hâlâ hafızalarda…

Viyana'nın her köşesi, ayrı bir öykü anlatıyor. Sanatın her halini, burada bulmanız mümkün. Kalbinizi Viyana'da bırakmanız ise, bu büyülü şehirle tanışmanın olağan, kaçınılmaz sonucu.

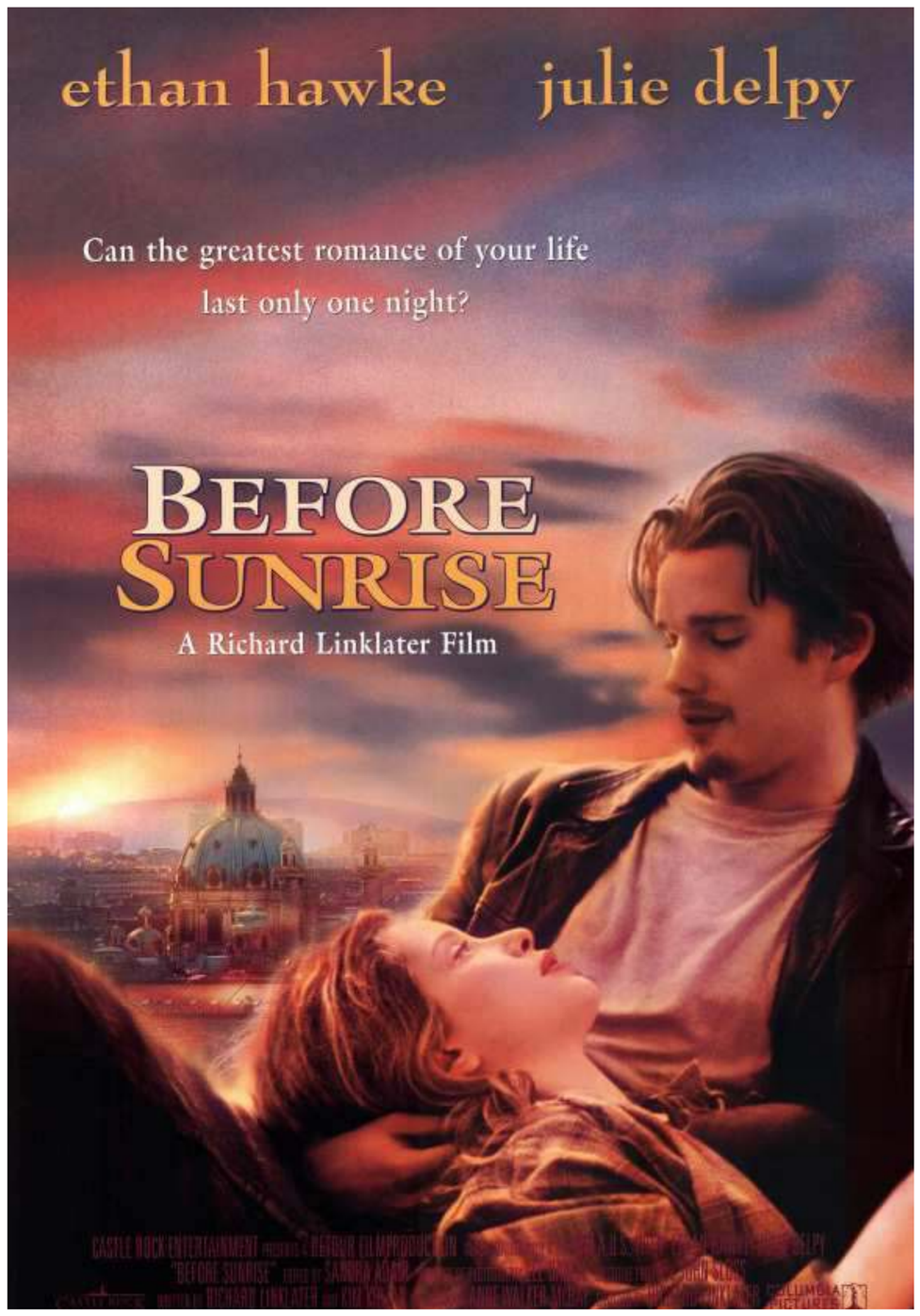

KAMERA ARKASI

Yazı: Selda Kaya Kapancık
Fotoğraflar: İZ Arşiv

Ekranda bir program seyredilirken, onun nasıl çekildiği pek düşünülmez; sadece görünene odaklanılır. İZ'de yıllarını geçirmiş bir yapımcı olarak bense, izlediğim şeyden çok işin arka planında çekim ekibinin başına gelmiş olabilecek aksilikleri düşünürüm. Bu yazıda kamera arkasını merak edenlere, kendi deneyimlediğim arızalı hallerden bir derleme yapmak istedim.

Bu soru yayınlarımızı takip edenlere: Sizce İZ'de çekilmesi en zor belgeseller hangileridir? ...

Zaman doldu; yanıtlıyorum: Tarım, yani Yemeğin Yolculuğu, Wilco'yla Yaşasın Yemek ve bazen de Özel Gösterim kuşağına dahil bölümler. Konusu doğrudan bir tarım ürünü olan ya da ucundan kıyısından tarımı, hasadı dahil ettiğimiz bu projeleri yaparken, her şeyi iki kere düşünmek ve hep sağlamasını yapmak gerekir. Ama yine de işler yolunda gitmeyebilir. Çekime gitmeden önce defalarca ilgililerle konuşursunuz; "Bu ürünün hasadı ne zaman, gelmek için en doğru tarih ne olur?" diye sorarsınız. "Şu tarihte gelin, en güzel zaman o," diye cevap alırsınız herkesten. Çekime günler kala yine konuşursunuz, aynı şeyi söylerler. Siz, sunucu, görüntü yönetmeni, asistan söylenen tarihte gidersiniz, aynı kişilerle buluşursunuz ve aynen şunu duyarsınız: "Keşke geçen hafta gelseydiniz, bu yılki mahsulün çoğu geçen hafta toplandı, şimdi pek bir şey yok."

Evdeki Hesap...

Sorun sadece yanlış bilgilendirilmeniz olmayabilir; çekmeye karar verdiğiniz, doğada kendi kendine yetişen bir ürün için o yıl verimsiz geçmiş olabilir. Bunu tahmin etmek güç olduğundan, tüm planlarınızı yapmış ve çoktan yola çıkmış olabilirsiniz. Tıpkı bizim 2012 yılında Wilco'yla Yaşasın Yemek kuşağı için kuzugöbeği mantarı peşine düşmemiz gibi. Kuzugöbeği için daha yıl başında yaptığımız görüşmelerde, çekim için Nisan sonu ile Mayıs başı arasında bölgeye gitmemiz gerektiğini öğrenmiştik. Çekimlerimizi kuzugöbeği için verimli bir saha olan Antalya Gidengelmez Dağları'nda yapmayı planladık. Ama oraya gittiğimizde anlaşıldı ki, o yıl kuzugöbeğinin en verimsiz yılı olmuştu.
5 kişilik ekiple, 6 saatlik aramanın sonucunda bulabildiğimiz kuzugöbeği mantarı sayısı yalnızca 7'ydi; yanlış duymadınız, yazıyla yedi...

Çekimlerde karşılaştığımız tek sorun bu değil elbette. Örneğin, bir doğa yürüyüşü programı çekerken başımıza en fazla ne gelebilir ki, diye düşünebilirsiniz. Oysa kış güneşinin ısıttığı bir havada yola çıkıp dönüşte hiçbir hava raporunda görünmeyen ani bir kar yağışına yakalanabilirsiniz. Üstelik bu hafif kar yağışından dolayı yolda kalıp, yerel yönetimlerden yardım beklerken uçağı kaçırmanız da olası. Sırtçantam kuşağının Malatya Levent Vadisi çekimlerinde başımıza gelen, tam olarak böyle bir şeydi. Bu arada belirtmekte fayda var, 5 santimlik karda yolda kalmamızın sebebi, arabamızın tek tekerleğine zincir takmayı yeterli görmekti. Bu aklı kimden aldığımızı şimdilik açıklamıyorum...

Arkadaki geminin gelişi için tam üç gündür bekliyoruz!

Geçen hafta çoğu toplandı denilen sarımsak!

Keşke bu çerçevelerin aracımızın bagajına sığmayacağını bilseydik!
Ama olsun geldik ya...

Bir de İZ ekranının en renkli kuşaklarından, benim de çalışmaktan en çok keyif aldığım işlerden biri olan Su'yun Seferi var. Hazırladığımız begesellerin ana gövdesini oluşturan atölyeleri hazırlamak, hiçbir zaman izlemesi kadar kolay olmadı. Annelerinin katıldığı günün mecburi konukları olan çocukları çekim için bu zoraki misafirlikten kurtardığımız da oldu, eline o güne kadar resim fırçası almamış teyzelerin kapısında dil döktüğümüz de... Kadınları kurduğumuz resim atölyelerine katılmaya ikna etmek ne kadar zor olursa olsun, ortaya çıkardıkları işler, doğallıkları, resim yapmaktan aldıkları keyif, en az çocuklar kadar vardı.

Su'yun Seferi deyince işin tek zorluğu atölyelere katılımcı sağlamak değildi. Resim yapılacak malzemeyi günler öncesinden hazırlayıp atölyeyi kuracağımız şehre ulaştırmak ve sonrasında eserleri İstanbul'daki ofisimize zarar gelmeden göndermek de önemli bir mesele oldu bizim için.
Bir Bekleyiş Öyküsü bölümü için işçi baretlerini kumlatmaya iki hafta önce vermemize rağmen, Zonguldak'a doğru yola çıkmadan sadece birkaç saat önce malzemeyi teslim alabilmiştik. Bu sırada yaşadığımız stresi anlatmak ise zor.

Sarı Kız bölümü için Eminönü'nden aldığımız sarı eşarpları çerçeveletip Kaz Dağları'na götürmek üzere yola çıkacaktık. Koca çerçevelerin ölçüsünü aracımızın bagajını da düşünerek yaptırsak o kadar uğraşmamıza gerek kalmayacaktı, ama bazen düşünmek ertelediğimiz bir şey oluyor. Neyse ki bu deneyim daha sonra Kapadokya'da yapacağımız Rüzgar Perileri bölümü için bize iyi bir ders oldu. Yine İstanbul'da hazırlattığımız uçurtmaları önceden kargoyla kalacağımız otele göndermeyi akıl edebilmiştik bu sefer.

Konağın Çakırı bölümü içinse İzmir Birgi'de cam üzerine çalışmıştık. Camları yine İstanbul'da hazırlatmamız gerekiyordu. Asıl telaşı, cam malzemeyi İstanbul-İzmir arasında gönderirken yaşadık. Neyse ki bir tanesi dahi zarar görmemişti.

İzinleri Görelim

Seyirci için ekranda gördüğü mekandan nasıl çekim izni alındığı çok ilgi çekici değildir eminim. Ama yaptığımız işin en tatsız kısmının bu olduğu kesin. Üstelik o tatsız süreci başarıyla tamamlasanız bile aksilikler peşinizi bırakmayabilir.

2011 yılında Ömür Biter İstanbul Bitmez'in Mevlanakapı Merkez Efendi Camii'nde çekim yapmak istiyorduk. Merkez Efendi Camii o tarihte restorasyondaydı. Bu nedenle müftülük değil, Vakıflar Genel Müdürlüğü'nden ve restorasyondan sorumlu olan Zeytinburnu Belediyesi'nden izin almak gerekiyordu. Her ikisinden de yazılı izin aldık. Ama çekim günü olarak mecburi sebeplerle bir cumartesi gününü seçmiştik. Sabah saatlerinde caminin önüne gittik. Bahçe girişinde koca bir tabela vardı. Tabelada en üstte inşaat sahibi Vakıflar Genel Müdürlüğü, altta yürütücü Zeytinburnu Belediyesi, daha altta daha da küçük harflerle özel bir inşaat firmasının adı yazıyordu. Kapıdaki güvenliğe elimizdeki izin yazılarını gösterdik. İnceledi, "Tamam buyrun," dedi. Ama içeri girmeye çalıştığımızda karşımıza inşaatta çalışan bir usta çıktı. Ve kendi amirinden izin almadan içeri giremeyeceğimizi söyledi. Güvenliğin ve ekibin tüm çabalarına rağmen usta bizi içeriye almadı. Her yerden izin almıştık ama ustayı ikna etmek ayrı bir maharetti. O beceriyi gösteremedik. Cumartesi olduğu için bize izin veren mercilere ulaşmamız da imkansızdı. Çekimi yapamadan döndük.

Genelgeçer Arızalar

Yaptığımız tüm işlerin ortak noktası olan bazı arıza konuları da var tabii. Bazı insanlar inşaat izlemeyi sevdikleri gibi, rastladıkları çekim ekibi ile iletişime geçmeye de bayılırlar. “Abi ne çekiyorsunuz?” ile başlayan samimi sohbet, “Şuradan çekseniz daha iyi olmaz mı?”ya kadar gider... Özellikle İstanbul’da dışarda röportaj yapmak tam bir kabusa dönebilir. Küçük büyük, inşaat hiç bitmez, kornaya basmak araba kullanmanın olmazsa olmazıdır, overlokçusu ayrı, simitçisi ayrı duyurur sesini, bu ritme köpekler de bitmek bilmeyen havlamaları ile eşlik eder. Seçim dönemindeyse hiç şansınız yoktur.

Doğa ise her zaman türlü sürprizlere gebedir; özellikle de Karadeniz’de. Dört günlük çekim planınızda yolculuktan bir gün öncesine kadar hava durumu güneşli görünür. Gittiğinizde son iki günün yağmura döndüğünü görürsünüz. Ertesi güne şimşek sesleri ile uyanırsınız.

Son olarak, bu işi yapmak isteyenlere bir tavsiye: Çayı sevin ve sahaya çıkmadan önce her gün en az 7-8 bardak çay içerek kendinizi hazırlayın. Çünkü Anadolu’da çay içmeyen değil, en az üç bardak içmeyen konuk hoş karşılanmaz, bilginize...

Yazı: Bülent Saraloğlu
Fotoğraflar: Okan Yenigün

EKOTURİZM

Milli park ve koruma altındaki alanlarımızdaki en büyük problemin algı problemi olduğuna inanıyorum. Bugün bir kısım bilinçli ziyaretçi dışında, büyük çoğunluğun bir milli parkı ziyaret ettiğinin farkında olmadığını, hatta milli parkın ne demek olduğunu bilmediğini düşünüyorum.

Eğer bu algıyı değiştiremezsek korumayı asla başaramayacağız. İnsanlarımıza seyahat kültürü kazandırırken nasıl seyahat etmesi gerektiğini, beklentilerini, davranışlarını, bıraktığı izleri de yönlendirmek, biçimlendirmek konusunda seyahat acentalarına da çok büyük görev düşmekte.

Fakat Türkiye'de milli parklara yapılan turizm hareketlerinin çoğunun, hatta ekoturizm faaliyeti yaptığını iddia eden birçok tur operatörünün aslında ekoturizm prensiplerini doğru anladığını söyleyemeyiz.

Birçok doğa turizmi, ekoturizm tanımı var. Bu tanım karmaşasının içine girmek istemiyorum ama bazı şeyleri de sormadan edemiyorum: Bir otobüs dolusu insanın otobüsle yaylaya çıkması ekoturizm mi? Yöre insanı ile selamlaşmak yerel kültürü anlamak mı? Ekoturizm korunan alanların turizm endrüstrisince sömürülmesi için bir meşrulaştırma aracı mı? Korunmayan alanlarda ekoturizm olmaz mı? Peki onların da turizmin olumsuz etkilerinden korunması gerekmez mi? Ekoturizm yerel halka iş imkanı mı sağlar, düşük ücretli iş gücü mü? Ekoturizm eşit gelir dağılımı sağlar mı, yoksa yeni yerel ağalar oluşmasına mı sebep olur? Çatısını onaramayan yerel halk, otel ya da pansiyon açabilir mi?

Çok zor sorular. Birçoğu ekoturizm ile çelişmekte. Peki ekoturizm gerçekten de koruma altındaki alanları turizmle bağdaştırmak için bir çözüm olabilir mi? Elbette ki turizmin olumsuz bir sürü etkisi var. İnsan atıkları, çarpık yapılaşma, kültürel yozlaşma, habitat kayıpları, gürültü kirliliği, su kaynaklarının azalması veya kirlenmesi gibi. Tüm bunlar sıkı koruma kuralları ve ekolojik ilkelerle sürdürülebilir hale getirilebilir. Şu anda dünyanın içine düştüğü ekolojik krize tek başına çözüm olamayacağı kesin; ama ekoturizm ile doğayı ve kültürü biraz daha sürdürülebilir kılabiliriz.

Kültürler çok kendine özgüdür. Birinin diğerine üstünlüğü ne kadar korunup korunmadığıyla kıyas edilebilir ancak. Ve biz, farklı kültürlere sahip bir coğrafya olmanın cefasını çok çektik ama sefasını sürmeyi bilemiyoruz.

Ekoturizmi ancak bozulmamış bir doğa, yaşayan bir kültür ve bu alanlarla yaşayan yerel insanların varlığıyla yapabilirsiniz. Bunlardan biri olmadı mı, ekoturizm de olmaz. Milli parklar ziyaretçi odaklı korunan alanlardır. Ve bir yerde ziyaret varsa, yerel kültür doğadan daha hassas konumdadır. Doğa için çeşitli koruma yasaları ve kuralları var; fakat yerel kültür için bir koruma kanunu ya da kuralı yok. Bu yüzden bu alanlarda turizmin çok bilinçli ve dengeli şekilde yapılması gerekir. Şöyle bir örnekle anlatmaya çalışayım:

Kaçkar'dasınız; Ayder yaylasının yamaçlarında ineklerini otlatırken çorap ören teyze, 10 kişilik bir grubun sessizce, tek sıra kendine yaklaştığını görüyor. Grup yaklaşıyor, selamlaşıyorlar. Teyze merakla nereden gelip nereye gittiklerini, gruptakiler ise ne yaptığını, kaç ineği olduğunu, kaç kilo süt sağdığını, çocuklarının nerede olduğunu sorarak bir muhabbete dalıyor; kendisine de gönderilmek üzere birkaç fotoğraf çekiyor, bazıları çorap satın alıyor ve sarılarak vedalaşıyor. Teyze örgüsüne devam ediyor.

Şimdi bu senaryoyu 45 kişilik tur yapan bir seyahat acentasıyla canlandıralım:

Teyze yine Ayder yaylasında, yol kenarında oturmuş ineklerini otlatırken çorap örüyor. Tam o sırada tıslaya tıslaya kocaman bir otobüs yanaşıyor. Bir anda 45 kişi üşüşüyor teyzenin başına. Yerel insanla iletişim adına "uyyy" ile başlayıp "daaa" ile biten sevimsiz cümleler kuruyor, izinsiz fotoğraf çekiyor, inekleri ürkütüyor, teyzenin keyfini kaçırıyorlar.

Bunun 2 sonucu olur: Ya yerel halk turizmden uzaklaşır; ya da bunu bir fırsat olarak görerek iletişimi ticaret yoluyla kurmaya başlar.

İşte 15 kişi ile 45 kişi arasındaki fark tam da burada; yani ekoturizmin ta kendisindedir.

Korunan alanlarda turizm herkesin harcı değildir. Milli parklarda hizmet veren kurumların mutlaka akredite olması ve sertifikalandırılması gerekir. Bu sürdürülebilirlik için vazgeçilmezdir. Bu kurumların da performans ve seviyelerinin denetimlerle korunması sağlanmalıdır. Dünyanın birçok gelişmiş ülkesi bu yetkilendirmeye çoktan geçmiş durumda.

Diyelim ki çalıştık ve milli park algısını değiştirdik; işi sertifikalandırılmış uzmanlara teslim ettik. Hâlâ eksik bir şeyler var: Etkili bir turizm yönetimi. Bugün kendi maliyetlerini karşılayan milli parklara sahip olup olmadığımızı bilmiyorum. Böyle bir veriye ulaşmak nerdeyse imkansız. Bazı milli parklarımızın daha fazla kâr elde etme potansiyeli olduğunu söyleyebiliriz. Ancak milli parkların insanlara piknik yapıp etrafa bir göz atmaktan çok daha fazlasını sunması durumunda bu mümkün.

Milli parklar konusunda bir vizyon değişikliğine ihtiyaç olduğu ortada. Bana göre bu vizyon şunlardan oluşmalı: İyi algı yönetimi, dünya standartlarında deneyim sunma, ekoturizm operatörlerini teşvik etme, paydaşların katılımını sağlamak, milli parklara erişimi teşvik etme.

Parklarımız üzerinde iklimsel, kentsel, endrüstriyel ve tarımsal baskılar var. Milli parklar biyoçeşitliliği korurken aynı zamanda halkın rekreasyon ihtiyaçlarını da karşılamak durumunda. Korunan alanlar birçok amaç için yönetilir ama hiçbir zaman insan unutulmamalıdır. Korumanın, parklara ziyareti kısıtlamanın aksine arttıran bir unsur olması gerekir. Çünkü her zaman iyi korunmuş bir park daha fazla ziyaretçi alır.

Doğa koruma ve turizmin çelişkili unsurlarını iyi yönetmek zorundayız. Sürdürülebilir turizm ekonomik ve sosyal faydanın katalizörüdür. Ekoturizm olmadan doğal değerlerin ekonomiye ve topluma faydası minimumdur. Dolayısıyla ekoturizm yatırımları için ayrıcalıklı fırsatlar yaratılmalıdır. Bunun için öncelikle 2 adımın atılması gerekir: İlki, milli park içinde ekoturizm yatırımları için önerilerin değerlendirildiği ve şeffaf bir onay süreci olan bir model kurulmalıdır ve mevzuat düzenlenmelidir. İkincisi, ekoturizm uygulama rehberi hazırlanmalıdır. Turizm faaliyetlerinin etkili bir şekilde milli parklara nasıl entegre edileceğinin çerçevesi net bir şekilde çizilmelidir.

Gönül ister ki milli parklarımız bütçeden daha büyük paylar alsın, daha etkili idareler kursun, teknik donanımı, bilimsel altyapısı, etkin koruması, altyapı hizmetleri ile kusursuz parklar oluştursun; ama öyle milli parklar biliyorum ki, 2 muhafaza memuru istihdam edecek bütçesi yok. Peki milli parklarımızı kendi finansmanını sağlayacak bir yapıya kavuşturmak çok mu zor? İşin turizm boyutundan baktığımda birkaç öneride bulunabilirim.

Bir milli parkın ekonomik faydasını arttırmak için öncelikle ziyaretçi sayısını arttırmak gerek. Bunu seyahat acentaları sayesinde neredeyse 0 maliyetle yapabilirsiniz. Turizmi çeşitlendirerek, kalış süresini uzatmak gerekir. Bu da ekoturizm acentalarına imkan sağlayarak yine 0 maliyetle başarılabilir. Pazar nişleri oluşturulmalıdır. Farklı pazarlama taktikleriyle harcama gücü olan turistleri çekme işi de sanırım büyük çoğunlukla seyahat acentalarına düşüyor. Ziyaretçi başına alımları arttırmak daha fazla yerel ürün üretiminden geçer. Seyahat acentaları bunun pazarını da sağlar fakat milli parklar da yerelde bu ürünlerin üretimine destek vermelidir. Konaklama ücreti büyük çapta yerele kalır. Ve diğer hizmetlerin satışına imkan sağlar. Konaklama tesisi yoksa kalış süresinin uzamasının, yerel ürünlerin hiçbir anlamı yoktur. Yöre mimarisinde konaklama tesisleri, ev pansiyonculuğu ve ekolojik konaklama yatırımları deteklenmelidir. Bunu da turizmin kendisi yapar. Milli parkların para harcamasına gerek yok. İyi rehberlik hizmeti diğer hizmetlerin satılmasını sağlar. Bu da seyahat acentalarının işi. Festivaller, sergiler, yerel etkinlikler düzenlemek de seyahat acentaları ve diğer paydaşlarla ortaklaşa düzenlenebilecek bir iştir. Milli parklar yerel pazarların kurulmasına düzenlemelerle katkıda bulunabilir.

Bu ekonomik faydaların hepsinde turizm katalizör hatta birçoğunda yakıttır. Milli parklar sadece turizme destek vererek kendi finansmanını sağlayan parklar yaratabilir. Bunların yanında milli parklara düşen görevler de var elbette. Park hizmetlerinin kalitesinin iyi olmasını sağlamak, park çalışanlarının yeterli donanıma sahip ve eğitilmiş olmasını sağlamak, doğru fiyatlandırma politikaları izlemek, parklara erişimi kolaylaştırmak, yerel halkın katılımını ve gelir paylaşımını sağlamak gibi.

Devlet parkları ve buradaki rekreasyon hizmetlerinin, ekonomideki çarpan etkisi çok büyüktür. Park ziyareti için harcanan her kuruş o bölgeyi terk etmeden önce onlarca el değiştirir. Ve bu harcamaların büyük çoğunluğu konaklama ve rekreasyona gitmektedir. Park için harcanan miktarın oranı çok düşüktür. Bu da parkın ayakta kalabilmesi için bu hizmetlerin ne denli önemli olduğunu göstermektedir.

Kosta Rika topraklarının %25'inden fazlası korunan alanlardan oluşuyor. Bugün turizminin neredeyse tamamı doğa turizmine dayanmakta. Güney Afrika'da Madikwe Parkı'nın ekolojik restorasyonu ve koruması tamamen özel sektör girişimiyle sağlandı. Devlet özel sektöre park içinde konaklama tesisleri ve safari için yetki vermiş ve şirketler bunlar için ücret ödemiştir. Sağlanan gelirle parkın koruma altyapısı oluşturulmuş, gelişim maliyetleri karşılanmış ve bölgesel kalkınma için bir fon ayrılmış. Üstelik hiçbir devlet fonu kullanılmadan.

Doğduğum, büyüdüğüm, çalıştığım, adım adım bildiğim ve işimi öğrendiğim Kaçkar Milli Parkı'nın da bir gün yukarda saydığım örnekler gibi başarıyla gösterilecek bir park olması için çabalıyorum. Doğru turizm yapmaya çalışıyorum. Bütün yaylalarına dağları yırtarcasına açılmış yolları olsa da, bütün patikalarının üzerinden dozerler geçmiş olsa da, kurumlar arası kargaşa rantiyeci bir Ayder yaratsa da, yaylacılık artık bir mazi olsa da, bölgedeki turizm giderek kitle turizmi şeklinde evrilse de, ekoturizm adına yapılan yatırımlar aslında kitlesel turizme hizmet etse de, bir gün bizi anlayan birilerinin çıkacağına, dejenere olan yaylalarımızda her anlamda kırsal dönüşüm başlatacağına inanmak istiyorum.

Bugün dünya büyük bir ekolojik krize doğru son sürat ilerlemekte. İklim değişikliği, buzulların erimesi, hava kalitesinin düşmesi, ormansızlaşma, denizlerin kirlenmesi ve daha birçok sorun artık kapımızda değil, evimizin içinde. Doğaya verdiğimiz zararın bize seller, tayfunlar veya kuraklık olarak döndüğünü görüyoruz. Ama şikayet etmeye hakkımız yok. Buna biz neden olduk. Bindiğimiz arabalarla, kullandığımız uçaklarla, her yenisi çıktığında yenilediğimiz telefonumuzla, yediğimizle ve içtiğimizle… Ancak yüreği karartmamak lazım çünkü bu durumun farkına varan insanların sayısı her geçen gün artıyor. Kapitalizmin ve tüketim toplumunun yapmacıklığından, yapaylığından sıkılanlar yeniden doğaya dönmeyi arzuluyor.

Artık doğa koruma bilinci ile birlikte ekoturizm bilinci de insanlarda yavaş yavaş oluşmaya başladı. Bu barışma sürecinde herkese görev düşüyor. Turizm sektörü olarak bize düşen görev, insanların doğayla kopmuş olan bağlarını yeniden kurmak ve doğadaki çeşitliliğin bir yansıması olan yerel kültürlere saygılı turizm yapmak. Yani kısacası öyle bir turizm yaratmalıyız ki, ne yaylasında çorap ören teyze rahatsız olsun, ne de ineği.

KRİSTAL KARS

Yazı ve Fotoğraflar:
Bahar Paykoç

Son yıllarda Doğu Ekspresi'yle Kars'a gitmek çok popüler oldu. Türkiye'nin alıştığımız turizm merkezlerinin dışında bir yerin böyle ön plana çıkması beni mutlu ediyor. Kış, gerçekten Kars'a çok yakışıyor.

Kars, görülmesi gereken, kendine özgü ve farklı bir şehir. Özellikle Rusların yapmış olduğu güzel binaları, eski kiliseleri, Ani Harabeleri'ni, Çıldır Gölü'nü ve Boğatepe Köyü'nü görmeden dönmemek gerek. Ben Kars'a kışın gittiğim için etrafın beyaz ve boş olmasını sevdim. Bir de dolaşırken gördüğüm kazları… Gerçekten de kentte dingin ve huzurlu bir hava vardı. Güzel restoran ve kafeleri var. Konuştuğum Karslılar, son yıllarda daha çok insanın şehirlerini keşfetmesinden çok memnun olduklarını söylediler.

Bir zamanların metropolü Ani

Kars'ta ilk olarak Ani Harabeleri'ne gittik ve hala ayakta duran kent surlarının önünde dolaşan Kars kazları tarafından hoş bir şekilde karşılandık.

Ermeni Bagratlı devletinin elindeyken en parlak dönemini geçirdiği 10. yüzyıl sonu ve 11. yüzyıl başında yaklaşık 100 bin kişinin yaşadığı düşünülen Ani Kenti'nden bugüne kalanları görmek hem etkileyici hem de biraz hüzünlüydü. 2016'dan beri UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer alan Ani Harabeleri'nde, İpek Yolu'nun üzerinde kurulmuş olan bu önemli ticaret merkezinde yaşamış farklı kültürlere; Ermeniler, Bizanslılar, Selçuklular, Gürcüler ve Osmanlılara ait izler var. Yüzyıllardır ayakta kalmayı başarmış bu yapılar karşısında saygı ve hayranlık duymaktan başka bir şey yapamıyor insan… Arkada dağlar ve önde kahverengi-kızıl tonlarındaki taşlarla yapılmış bu yapılar, etkileyici manzaralar oluşturuyor. Hele bir de kar varsa, atmosfer bambaşka… Ani Harabeleri, bugün Ermenistan'la sınırımızı belirleyen Arpaçay Irmağı'nın hemen yanında. Selçuklu döneminden kalan, 1072 yılında yapılmış ve Anadolu'da inşa edilen ilk cami olduğu söylenen Ebu'l Manucehr Camii'nin kalıntılarından aşağıya bakarak Arpaçay'ın fotoğrafını çekebilirsiniz.

Ani’de en çok Abughamrents Aziz Gregory Kilisesi’nden etkilendim. Bu bölgede, konik kubbeye sahip bu tip kiliselere rastlanıyor. Kars şehir merkezinde Kars Kalesi’nin hemen yakınındaki 12 Havariler Kilisesi de güzel bir yapı ve 10. yüzyılda Ermeni Bagratlı Krallığı döneminde aynı tarzda yapılmış. Bu kilise de Kars ve Ani’deki diğerleri gibi, tarih boyunca Hıristiyanların hakimiyeti döneminde kilise, Müslümanların hakimiyeti döneminde ise cami olarak kullanılmış. Şehirleri ele geçirenler hakimiyetlerinin simgesi olarak dini yapıları dönüştürmüş.

Ani Harabeleri’ndeki en büyük yapı olan, kızıl taşlardan yapılmış etkileyici Ani Katedrali, dönemin ünlü Ermeni mimarı Trdat tarafından tasarlanmış ve 11. yüzyılda tamamlanmış. Trdat, Ayasofya’nın kubbesini de o dönemdeki bir depremden sonra tamir eden mimarmış. 2011’den bu yana restorasyon çalışmalarının devam ettiği Ani Harabeleri’ndeki yapıların içine girin, gezin, incelemeye vakit ayırın. Dışarıdan ayrı, içeriden ayrı güzellikler sunuyorlar.

Kars'ı Kars yapan ve farklı kılan özelliklerinden bir tanesi, 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'ndan sonra 1918'e kadar 40 yıl boyunca Rusların yönetiminde kalması ve bu süre içinde şehre kazandırılan güzel taş binalar ve geniş caddeler. 19. Yüzyıl Baltık Mimarisi tarzında yapılan bu binaların arasında sanırım benim için en etkileyici olanı Katerina Sarayı oldu. Konumu ve önündeki dereye bakan şık beyaz sandalye ve masalarıyla bir masal gibiydi. Kars Kalesi'ne çok yakın olan bu yapı, Rusların Son Çarı II. Nikolay tarafından eşi Katerina için yaptırılmış. Bugün butik otel olarak hizmet veriyor.

Kars'ta Gazi Ahmet Muhtar Paşa Konağı'nı da gezdim. Darüşşafaka'nın beş kurucusundan biri olan Gazi Ahmet Muhtar Paşa, Osmanlı-Rus Savaşı sırasında Kafkasya Cephesi Komutanı iken Kars'ta bu konakta yaşamış. Konak, Kars Valiliği tarafından restore edilerek ziyarete açılmış.

Kars şehir merkezindeki güzel binaları görmek için yürüyerek dolaşmanızı tavsiye ederim. Ruslardan kalan güzel binaların bazıları bakımsızdı ve kullanılmıyordu. Belki turizmin gelişmesiyle bu binalar da yeniden hayat bulabilir diye düşündüm.

Biz Kars-ı Şirin Oteli'nde kaldık. Gördüğüm ve güzel olduğunu düşündüğüm diğer otellerse; Kar's Otel, Hotel Cheltikov ve Katerina Sarayı Hotel…

Kristal Kar

Kars'ta kristal kar olduğunu gitmeden önce duymuştum… Kars'a giderken "kristal kar"ın fotoğrafını çekmeyi aklıma koydum, ama acaba nasıl yakalayacak, nasıl çekecektim? Kars'tan Erzurum'a doğru Doğu Ekspresi'nde giderken bana güneş yardımcı oldu. Güneşin vurduğu yerlerde kar öylesine parıldıyordu ki, sanki kristal tarlasında gidiyoruz gibiydi. İşte olmuştu, kristal kar karşımda bana poz veriyordu! Karslılardan aldığım bilgiye göre, bu kar tipi dünyada sadece Kars'ta ve Alpler'de varmış. Kayak için de çok uygunmuş. Bu nedenle Sarıkamış'ta kaymak herhalde çok keyifli olsa gerek.

Doğu Ekspresi'nde, bu tren yolculuğunu keyif için yaptığı anlaşılan çok insan vardı. Kars Tren Garı'nda yola çıkmadan önce trenin üstüne asılı olan Doğu Ekspresi tabelasıyla hatıra fotoğrafı çektirenlere bakan istasyon görevlileri de bu durumdan hoşnut görünüyor, gülümsüyorlardı.

Kars'ın en ünlü yemeği kaz eti. Ben ilk gün gördüğüm şirin kazlardan sonra kaz eti yiyemedim ama denemek isterseniz Kars Kaz Evi meşhur. Ayrıca Hangel isimli bir yemekleri var ki bu da üçgen biçiminde kesilmiş hamur parçalarının üstüne karamelize soğan, yoğurt ve tereyağı dökülmesinden oluşan lezzetli bir yemek. Kıymalısı da yapılıyor.

Ayrıca uçakla dönerken uçak dergisinde Sivas mutfağından ismi biraz farklı, "Hingel" olarak aynı yemeğin patateslisinin tarifini gördüm ve defterime not ettim. Anlaşılan, başka illerde de bu yemek ufak değişikliklerle yapılıyor. Bir de nohut ve etle yapılan piti isimli yemekleri var. Ayrıca her yerde içtiğimiz çaylar da bol ve lezzetliydi.

Önereceğim restoran, hem yemekleri, hem de ambiyansı ve canlı müziği sebebiyle Pushkin Restoran… Rus yazar ve şair Pushkin, 1829'da Kars'a gelmiş. Mazlum Ağa Hamamı'nda yıkandığı ve çok etkilendiği bilinen Puşkin, Kars'ı eşine yazdığı mektuplarda anlatmış.

Ayrıca, Craft Coffee isimli kafeyi tavsiye ederim. Kahvenizi içebileceğiniz ferah, modern, hoş bir yer. Bize burada kurabiye ikram ettiler. Genel olarak Kars'ta insanlar yardımsever ve içtendi.

Kars'ta peynir ve bal alabileceğiniz çok dükkan var. Boğatepe Köyü'nün ürünlerinin satıldığı bir dükkan da kent merkezinde bulunuyor.

İsviçre'den Kars'a geçen gelenek

Pushkin Restoran'da akşam yemeği yerken yan masada İlhan Koçulu'nun oturduğunu öğrendik. Kendisi, Kars'ın Boğatepe Köyü'nde doğup büyümüş ve köyünde peynircilik yapıyor. Hem peynir ustası olarak hem de köyünün kültürünün yaşatılması ve tanıtılması için yürüttüğü çalışmalarla tanınmış bir kişi. Kendisine merhaba dedik ve sohbet ettik. Ertesi gün Boğatepe Köyü'ne gidecektik ve kendisi Koçulu Peynircilik Kars Şube Müdürü Çağdaş Koçulu'yla bağlantı kurmamızı önerdi. Böylelikle doğru adrese ulaşmış olduk.

Kars'ın meşhur gravyer peynirinin tarihi hakkında Boğatepe Köyü'ndeki Türkiye'nin ilk ve tek peynir müzesinde bilgi aldım. 1880'den itibaren buraya yerleşen İsviçreli peynir üreticileri burada imalathaneler kurarak gruyère (gravyer) peynirinin üretimini başlatmışlar. Alp Dağları'na benzettikleri bu bölgeyi peynir üretimi için en uygun yer olarak seçmişler. Boğatepe Köyü, bugün Kars'ta halen gravyer ve kaşar peyniri üretiminin geleneksel yöntemlerle yapıldığı tek köymüş. Buraya gelmişken nefis peynirlerden almadan dönmek olmaz!

1880'lerde inşa edilen gravyer mandırası, İlhan Koçulu öncülüğünde ve köy halkının katkılarıyla restore edilerek müzeye dönüştürülmüş. Köydeki yaşam biçiminin varlığını sürdürmesine katkı sağlayan bir "ekomüze" olarak açılmış.
İlhan Koçulu'nun kurduğu ve Zümran Ömür'le birlikte başkanlığını yürüttüğü Boğatepe Çevre ve Yaşam Derneği, köylerindeki kültürel mirasın korunması, tanıtılması ve yaşatılması, sürdürülebilir olması, köy yaşamının desteklenmesi ve kente göçün azalmasına katkı yapılması amacıyla çalışıyor. Koçulu, sohbetimiz sırasında köydeki kadınların çalışması, üretmesi ve sosyalleşmesi için gayret sarf ettiklerini söyledi.

Boğatepe Köyü'nün kadınları, peynir üretiminin yanı sıra köydeki yaklaşık 650 çeşit bitkiden yenebilir ve faydalı olanlarının yetiştirilmesi ve kullanılması hakkında da eğitimler almış. Ayrıca, yurt dışından "dayanışmacı turizm" anlayışıyla gelen ve köy evlerinde konaklayan ziyaretçilerle iletişim kurabilmek ve onlara rehberlik yapabilmek için Fransızca eğitimi almışlar. Köydeki insanların kentlerde tanıdıklarının olmasından mutluluk duyduklarını ifade eden Koçulu, ziyaretçilerle köylülerin sohbet etmesinin önemini vurguladı. Sizin de yolunuz bu köye düşerse veya başka köylere giderseniz bunu hatırlayın, olur mu? Köyde kahvaltı etmek de mümkün. Köy evlerinde hazırlanan "Boğatepe kahvaltısı"nı deneyebilirsiniz. Tüm bu yapılan çalışmalar ne kadar güzel bir örnek oluşturuyor ve ilham veriyor.

Çıldır Gölü'ne de gittik. Kış aylarında donan gölün kıyısında Kars Valiliği'nin tesislerinde sarı balık yedik. Donmuş gölün üstünde yürüyüş yapabilir, bembeyaz manzarasıyla sizi sakinleştirmesine izin verebilir, fotoğraf çekebilirsiniz.

Turla gitmiyorsanız araba kiralamanızı tavsiye ederim. Ani Harabeleri, Çıldır Gölü, Boğatepe Köyü gibi yerlere arabayla gidebilirsiniz.

Kars, farklı kültürlerin bıraktığı izlerin bugün de görülebildiği bir yer… Yıllar önce göçüp gitmiş olsalar da, belki bir binanın güzelliğinde, bir sandalyenin zarafetinde, belki de bir pastanedeki pastalarda kendini hatırlatıyor sanki… Kaybolmuyor bir şekilde. Kars'ta bunu hissettim. Kristal ve Kars kelimeleri yakıştı birbirine, yazımın başlığı Kristal Kars olsun dedim…

Radisson BLU HOTEL, KAYSERI

KAYSERİ'DEKİ MİSAFİRLERİ TÜRKİYE'NİN EN HIZLI BÜYÜYEN ŞEHİRLERİNDEN BİRİNDE AĞIRLIYOR

www.radissonblu.com

Hunat Mahallesi Sivas Caddesi No: 24/A Melikgazi 38030
Kayseri Türkiye

Tel: +90 (352) 3155000